

Prečítaj si poznámky o autorke, do zošita si zapíš len zelenou farbou vyznačené časti a nauč sa ich.

Agatha CHRISTIEOVÁ (1890 – 1976) - **britská spisovateľka detektívnych románov**, patrí medzi klasikov

detektívneho žánru , písala aj pod pseudonymom **Mary Westmacott**. Narodila sa ako najmladšie dieťa Frederika a Clary Millerovcov ,otec bol americký burzový maklér, plachá matka Clara, dcéra kapitána britskej armády, spočiatku nepovažovala za potrebné, aby sa Agatha vzdelávala. Ona bola dychtivá po vedomostiach, dokonca sa sama naučila čítať v piatich rokoch. S nadšením prečítala všetko, čo sa jej dostalo do rúk. Prešla výučbou u súkromných učiteľov, v štátnych i vo francúzskych školách, zaujímala ju najmä hudba. V šestnástich odišla študovať hru na klavíri a spev do Paríža. Bola vraj vynikajúca, ale jej extrémna hanblivosť jej napokon nedovolila talent naplno rozvinúť. Krátky a búrlivý vzťah s pilotom Archibaldom dovedol mladú Agathu pred oltár na Štedrý deň v roku 1914. Zúrila prvá svetová vojna a Agatha pracovala ako zdravotná sestra v nemocnici v rodnom meste. Využila svoje vedomosti z nemocnice o pôsobení jedov a jej postupy boli natoľko presvedčivé, že si dokonca vyslúžila štúdiu vo farmaceutickom časopise. Jej prvotina príliš nezaujala, recenzenti boli nemilosrdní. Neúspech ju nezlomil, v písaní pokračovala, čoskoro sa stala známou autorkou kriminálnych príbehov.

Diela: Vražda v Orient Expresse

Smrť na Níle

Záhada na zámku Styles

Vražda na fare

Zabudnutá vražda

Diomedove kone

Najznámejší detektívi A. Christie:

Hercule Poirot (erkju poaró) ,

slečna (Jane) Marplová

Prečo sú jej diela populárne (aj dnes)?

- autorka využíva odborné znalosti – lekárov a právnikov
- vedome porušuje pravidlá stanovené pre detektívku (rozprávač je vrah, ...)
- jej príbehy prekvapia
- zaujímavý charakter postáv, logika, dokonale premyslená zápleтка

Zaujímavosti: Jej knihy boli preložené do 45 jazykov a predali sa vyše dve miliardy výtlačkov. Podľa detektívok vznikli desiatky megaúspešných filmov s hviezdny obsadením.

Agatha Christieová má vraj aj iný kuriózný úspech. Jej divadelná hra **Pasca na myši sa hrá v Londýne už od roku 1952 nepretržite až dodnes**. Pôvodne to bola rozhlasová hra Tri slepé myši a odvysielali ju v máji roku 1947. Je to detektívny príbeh, ktorý napísala na počesť narodenín kráľovnej Mary. Inšpiroval ju skutočný príbeh – smrť chlapca zverenieho do pestúnskej starostlivosti.

Prečítaj si ukážku od Agathy Christieovej v učebnici na str. 62 – 66 pod názvom Diomedove kone a zelenou farbou vyznačené poznámky si zapíš do zošita.

Prečo názov **Diomedove kone**?

Diomédes je v gréckej mytológii syn boha vojny Area, a nymfy Kyrény

- bol kráľ v Trácii
- mal 4 kone, ktoré sa živili ľudským mäsom
- tieto silné kone boli prikované v koniarni železnými reťazami k bronzovým žľabom
- Herakles dostal za úlohu priviesť Diomedove kone živé k mykénskemu kráľovi Eurystheovi

Diomedove kone

Lit. druh: epika

Lit. forma: próza

Lit. žáner: detektívny román

Téma: Detektív Poirot pátra po pôvode kokaínu a popritom odhaľuje tajomstvá rodiny Grantovcov.

Hl. myšlienka: Bezohľadnosť človeka a túžba po vlastnom blahu dokážu mnohokrát napáchať veľké zlo. Každý si zaslúži druhú šancu, no je len na ňom, ako ju využije.

Na stránke školy si pozri prezentáciu pod názvom Agatha Christieová.

Zopakuj si (príp. douč sa) tieto literárne termíny z 9. ročníka (máš ich v poznámkach):

literatúra faktu	kladie dôraz na fakty a vedecké údaje ale používa aj umelecké jazykové prostriedky, aby vyvolala aj estetický čitateľský zážitok, preto <i>patrí k umeleckej literatúre</i>
encyklopédia (náučný slovník)	krátko, stručne, jasne vysvetľuje poznatky forma výkladového slovníka - heslá usporiadané podľa abecedy alebo systematicky využíva odborný (náučný) štýl
esej	zaujímavo, príťažlivo, esteticky, ale vecne chce presvedčiť a poučiť čitateľa úvaha, ktorá sa zaoberá odbornou (najmä kultúrnou problematikou) -odborný štýl, ale aj rečnícky a umelecký druhy: literárnohistorické, literárnokritické, jazykovedné, prírodovedné atď.
dráma (dramatické dielo)	prispôbené pre realizáciu ako: 1. divadlo - audio-vizuálne s dôrazom na sluchové vnímanie textu 2. film - vizuálno-auditívny s dôrazom na zrakové vnímanie 3. televízna hra - dôraz na sluch (text) 4. rozhlasová hra - auditívna (iba sluchová), nemôže použiť obraz dialogická forma - text v dialógoch, chýba rozprávač inscenácia - uvedenie dramatického diela na scéne (divadelnej, rozhlasovej, televíznej) tvorcovia: herci, režisér, scenárista, zvukári, osvetľovači, kostyméri a iní <i>dramatické žánre:</i> 1. tragédia - boj jednotlivca s nepriateľom, v ktorom zahynie kompozícia drámy: <i>expozícia</i> (úvod), <i>kolízia</i> (zauzlenie), <i>kríza</i> (vyvrcholenie), <i>peripetia</i> (obrat), <i>katastrofa</i> (vyvrcholenie) 2. komédia - jej cieľom je vyvolať smiech
divadelná hra	členení sa na dejstvá a tie sa delia na výstupy jednoaktovka - ak má iba jedno dejstvo divadelný prepis (adaptácia) - ak vznikne z iného žánru (napr. upraví sa z poviedky) premiéra - prvé slávnostné verejné uvedenie hry ďalšie predstavenia – reprízy , derniéra – posledné predstavenie – dopíš si do poznámok!!!

Zopakuj si literárne termíny zo 7. ročníka – 1. časť. Poznámky máš tu.

Teória literatúry v 7. ročníku

anekdota	krátky, vtipný príbeh o vymyslenej alebo skutočnej udalosti s vtipnou pointou
aforizmus	stručný výrok s vtipnou myšlienkou
poézia	viazaný text vo veršoch (báseň)
prírovnanie	porovnáva dve veci pomocou spoločnej vlastnosti a vyzdvihuje tak porovnávanú vlastnosť -porovnávacie spojky ako, sťa, jak, ani -napr. (človek) <i>mocný ani dub</i>
metafora	vzniká prenášaním vlastnosti na základe vonkajšej podobnosti -napr. pole jedna <i>živá tvár</i>
epiteton - básnický prívlastok	pripisuje predmetu zvláštnu, nezvyčajnú vlastnosť má citové zafarbenie -napr. so srdcom <i>obrodovým</i>
personifikácia (zosobnenie)	prenáša (pripisuje) ľudské vlastnosti neživým predmetom a javom -napr. <i>viator spieval</i>
lyrika	vyjadruje pocity, myšlienky, nálady autora (nemá dej) rozdelenie: 1. osobná - osobné problémy a pocity autora 2. spoločenská - všima si situáciu a problémy v spoločnosti 3. prírodná - opisuje prírodu a dojmy z nej
rým	zvuková zhoda slabík na konci veršov typy: 1. združený - aabb 2. striedavý - abab 3. obkročný - abba 4. prerývaný - abcb
obsah literárneho diela	tvoria ho: a. hlavná myšlienka (pointa) - posolstvo, zámer, odkaz autora, čo chcel v texte vyjadriť b. téma - o čom je text
forma literárneho diela	spôsob, ako autor text napísal - napr. forma sonetu, povesti, rozprávky atď.
sonet (znelka)	skladá sa zo 14 veršov, ktoré sú zoradené do dvoch 4-veršových a dvoch 3-veršových strof (4-4-3-3) v závere je výrazná pointa, vyvrcholenie, zhrnutie
voľný verš	znaky: 1. nedodržiava pravidelný rým a rytmus 2. rôzna dĺžka veršov 3. rôzne umiestnenie veršov 4. rôzne typy písma jeho opakom je viazaný verš
básnická (rečnická) otázka	autorova otázka, ktorá si nevyžaduje odpoveď alebo si na ňu autor odpovedá sám
epická báseň	je to báseň, ktorá má základné znaky rozprávania (dej, príbeh, hrdinov)
hlavný hrdina	sústreduje sa okolo neho dej
pieseň	spája poéziu a hudbu má znaky poézie - strofy, rým, rytmus, refrén, metafory, epiteta atď.
populárna pieseň	určená širokým vrstvám obyvateľstva vyjadruje pocity príslušnej generácie podlieha móde
próza	súvislý, neveršovaný text
novela	epické dielo 1. krátky až stredný rozsah 2. menej postáv 3. jeden jednoduchý príbeh 4. výrazný záver
román	dlhý rozsah zachytáva množstvo postáv komplikovanejšie, rozvetvenejšie dejové línie
dobrodružná novela, román	pútavý dej a dramatické situácie dobrodružstvo = prekonávanie nebezpečenstva

Môžete si takisto pozrieť film, ktorý bol nakrútený podľa knihy Agathy Christieovej alebo vyjadrenie herca, ktorý 25 rokov hral Hercula Poirota.

<https://www.youtube.com/watch?v=LFtMIZFE1Gg>

<https://www.youtube.com/watch?v=3LbhXKqJsDo>